

Bydgoszcz, 11 grudnia 2019 r.

WOJEWODA KUJAWSKO-POMORSKI

BW.III.431.4.2019.MK

**Pani
Teresa Substyk
Burmistrz Solca Kujawskiego
Urząd Miejski
ul. 23 Stycznia 7
88-050 Solec Kujawski**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. Nr 185, poz. 1092 z późn. zm.) oraz art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych (Dz. U. z 2018 r., poz. 2337 z późn. zm.),

w: Urząd Miejski w Solcu Kujawskim, ul. 23 Stycznia 7, 86-050 Solec Kujawski,

w dniach: od 04.09.2019 r. do 04.09.2019 r.,

przeprowadzona została kontrola: prawidłowości,

przez: M.K.-starszego inspektora wojewódzkiego w Biurze Wojewody, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, kierownika zespołu kontrolnego oraz K. D.-starszego inspektora wojewódzkiego w Biurze Wojewody, Kujawsko-Pomorski Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy,

w zakresie:

1. przedmiot kontroli: realizacja zobowiązań gminy wynikających z zawartego z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim porozumienia w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych
2. okres objęty kontrolą: 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r.

W wyniku przeprowadzonej kontroli kontrolowaną działalność jednostki ocenia się: **pozytywnie.**

Dokonana ocena została oparta o następującą skalę ocen:

- pozytywna,
- pozytywna z uchybieniami,
- pozytywna z nieprawidłowością,
- pozytywna z nieprawidłowościami,
- negatywna (po przekroczeniu przyjętego progu istotności).

Oceny dokonano na podstawie poniższych ustaleń:

I. ustalono, iż sprawy dotyczące grobownictwa i cmentarnictwa wojennego realizowane są przez p. XX – pracownika Urzędu Miejskiego w Solcu Kujawskim.

II. Karty ewidencyjne obiektów grobownictwa wojennego oraz księga pochowanych znajdują się na stanowisku pracy. Karty prowadzone prawidłowo.

III. Potwierdzenie rozliczenia dotacji oraz egzemplarz porozumienia z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim obecne na stanowisku pracy.

IV. Jesienne oraz wiosenne przeglądy stanu obiektów przeprowadzono, protokoły sporządzono.

V. Na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych na terenie gminy w 2018 roku przyznane zostały środki z budżetu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego w kwocie 1.500 zł. Zadanie administracji rządowej dot. opieki nad cmentarzami, kwaterami i grobami wojennymi przyjęto Uchwałą nr VIII/67/99 Rady Miejskiej w Solcu Kujawskim. Gmina Solec Kujawski zawarła w dniu 13.06.2017 r. porozumienie z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim w sprawie powierzenia zadań dotyczących utrzymania grobów i cmentarzy wojennych. Rozliczenie wydatkowania dotacji udzielonej przez Wojewodę Kujawsko-Pomorskiego nastąpiło według przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 869 z późn. zm.).

VI. W celu udokumentowania poniesionych wydatków Gmina przedłożyła:

- fakturę za: zakup zniczy i wiązanek kwiatów na obiekty grobownictwa wojennego (kwota: 290,00 zł),
- fakturę za: zakup wiązanek kwiatów na obiekty grobownictwa wojennego (kwota: 50,00 zł),
- fakturę za: zakup zniczy i wiązanek kwiatów na obiekty grobownictwa wojennego (kwota: 245,00 zł),
- fakturę za: zakup wiązanek kwiatów na obiekty grobownictwa wojennego (kwota: 100,00 zł),
- fakturę za: zakup zniczy na obiekty grobownictwa wojennego (kwota: 96,00 zł),

- fakturę za: zakup kwiatów na miejsca pamięci narodowej (kwota: 600,00 zł, w tym 360,00 zł z dotacji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego na kwiaty składane na grobach wojennych),
- fakturę za: zakup wkładów do zniczy oraz wiązanek kwiatów na miejsca pamięci narodowej (kwota: 258,50 zł, w tym 49,00 zł z dotacji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego na kwiaty i wkłady na groby wojenne),
- fakturę za: zakup zniczy oraz wiązanek kwiatów na miejsca pamięci narodowej (kwota: 766,00 zł, w tym 310 zł z dotacji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego na znicze i kwiaty składane na grobach wojennych).

Powyższymi fakturami Gmina Solec Kujawski udokumentowała poniesione wydatki na utrzymanie grobów i cmentarzy wojennych oraz innych miejsc pamięci narodowej w 2018 roku na kwotę 2.405,50 zł, w tym kwota 1.500 zł z dotacji Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z przeznaczeniem na groby wojenne. Dotację wydatkowano prawidłowo.

Według posiadanej ewidencji, na terenie Gminy Solec Kujawski znajduje się 6 obiektów grobownictwa wojennego. W toku kontroli dokonano lustracji następujących obiektów:

1. mogiła zbiorowa 2 powstańców wielkopolskich z 1919 r.: Michał Dyrda, Franciszek Piotrowski, cmentarz przy kościele św. Stanisława Biskupa i Męczennika, ul. 23 Stycznia 5 w Solcu Kujawskim.

Powierzchnia mogiły wyłożona płytami z jasnego kamienia. Wokół mogiły wzniesiono murowane ogrodzenie w formie niewysokiego murku składającego się z ozdobnych przęseł oddzielonych kolumnkami. Element centralny w postaci pionowej betonowej płaskorzeźby przedstawiającej sylwetki Jezusa Chrystusa oraz upadającego powstańca. Po jej bokach znajdują się murowane kolumny podpierające zwieńczenie, na szczycie którego umieszczono krzyż. Bezpośrednio pod płaskorzeźbą posadowiono tablicę pamiątkową w kolorze czarnym z napisem treści:

TU SPOCZYWAJĄ
BOHATEROWIE
POWSTANIA WIELKOPOLSKIEGO
KTÓRZY POLEGLI W WALCE
O NIEPODLEGŁOŚĆ OJCZYZNY W ROKU 1919

Płaskorzeźba wraz z tablicą zostały ustawione na poziomej murowanej podstawie, do której zamocowano 3 tablice pamiątkowe koloru czarnego:

- tablica usytuowana po lewej stronie, napis treści:

MICHAŁ

DYRDA
Z JAKSIC

- tablica usytuowana po środku, napis treści:

POWSTAŃCY
WIELKOPOLSCY
POLEGLI W 1919
POD CHROŚNĄ

- tablica usytuowana po prawej stronie, napis treści:

FRANCISZEK
PIOTROWSKI
Z PĘCHOWA

Dojście do mogiły wyłożone kostką betonową typu polbruk, teren wokół mogiły obsiany trawą, obecne nasadzenia roślinne.

Stan obiektu bardzo dobry. Zaleca się ustawienie przy mogile tabliczki ze znakiem miejsca pamięci narodowej.

2. Mogiła zbiorowa ofiar okupanta niemieckiego z okresu II wojny światowej, cmentarz przy kościele św. Stanisława Biskupa i Męczennika, ul. 23 Stycznia 5 w Solcu Kujawskim.

Powierzchnia mogiły w formie poziomych płyt z jasnego kamienia posadowionych na niewysokiej podstawie. Płyty znajdujące się bezpośrednio przed obeliskiem umieszczono nieco wyżej od pozostałych. Element centralny w postaci pionowej płyty, na powierzchni której umieszczono godło państwowe oraz tablicę z napisem treści:

OFIAROM TERRORU
HITLEROWSKIEGO 1939

Na płytach poziomych znajdujących się po obu stronach obelisku wyryto nazwiska ofiar II wojny światowej spoczywających w innych lokalizacjach:

Pamięci ofiar
terroru hitlerowskiego
mieszkańców Solca
Kujawskiego i okolicy
zamordowanych
jesienią 1939 r.
oraz w 1940 r.
w różnych miejscach
miasta i gminy
w Bydgoszczy,
Osieku Wielkim,
Stronnie, Tryszczynie,
obozach
koncentracyjnych...
/nazwiska/

Na płycie znajdującej się przed obeliskiem wyryto napis pamiątkowy oraz nazwiska ofiar II wojny światowej spoczywających w mogile:

Zamordowani przez członków Selbstschutzu,
zidentyfikowani w czasie ekshumacji 07.12.1945 r.,
pochowani w zbiorowej mogile 09.12.1945 r.
/nazwiska/

W treści napisu stwierdzono niewłaściwy zapis nazwy organizacji Selbstschutz (brak litery „s” po literze „t”).

Za mogiłą posadowiono drewniany krzyż, teren przed i po bokach mogiły wyłożony kostką betonową typu polbruk. Teren za mogiłą obsiany trawą, obecne nasadzenia roślinne.

Stan obiektu dobry. W przypadku podjęcia prac renowacyjno-remontowych zaleca się odnowienie napisów na płytach poziomych, ustawienie przy mogile tabliczki wskazującej na obecność miejsca pamięci narodowej oraz korektę treści napisów pamiątkowych (zastąpienie określenia „terroru hitlerowskiego” sformułowaniem: „terroru okupanta niemieckiego”).

3. Mogiła zbiorowa 2 ofiar okupanta niemieckiego z okresu II wojny światowej, cmentarz przy kościele św. Stanisława Biskupa i Męczennika, ul. 23 Stycznia 5 w Solcu Kujawskim. Nagrobek w formie poziomej kamiennej płyty umieszczonej na skrzynkowej podstawie. Element centralny w postaci pionowej płyty w kolorze czarnym, na powierzchni której wyryto symbol krzyża oraz napis pamiątkowy treści:

OFIARY TERRORU
HITLEROWSKIEGO
FRANCISZEK PAZGRAT
UR. 29.09.1900 R.
POWSTANIEC WIELKOPOLSKI
ZAMORDOWANY PRZEZ SELBSTSCHUTZ
5.10.1939 R. W PRZYŁUBIU
MOGIŁA SYMBOLICZNA

ADAM SZUPER
UR. 24.11.1917 R.
OFICER WOJSKA POLSKIEGO
NIEZNANY
ZAMORDOWANI PRZEZ SELSBSTSCHUTZ
8.09.1939 R. W WYPALENISKACH
EKSHUMOWANI W 1945 R.

WRZESIEŃ, 1997 R.

Teren wokół mogiły obsiany trawą.

Stan obiektu bardzo dobry. Brak ubytków i pęknięć. Napisy czytelne.

W przypadku podjęcia prac renowacyjno-remontowych zaleca się ustawienie przy mogile tabliczki wskazującej na obecność miejsca pamięci narodowej oraz korektę treści napisu pamiątkowego (zastąpienie określenia „terroru hitlerowskiego” sformułowaniem: „terroru okupanta niemieckiego”).

4. Grób pojedynczy ofiary okupanta niemieckiego z 1939 r.: Paweł Kaczyński, cmentarz przy kościele św. Stanisława Biskupa i Męczennika, ul. 23 Stycznia 5 w Solcu Kujawskim.

Nagrobek w formie płyty poziomej ułożonej na betonowej podstawie. Na powierzchni płyty symbol gałązki (prawdopodobnie palmowej). Element centralny w postaci pionowego bloku, na szczycie którego umieszczono krzyż (krucyfiks). Po bokach bloku oraz krzyża niewysokie murowane słupki. Obelisk zawiera wmurowaną tablicę pamiątkową z napisem treści:

TU SPOCZYWA w BOGU
MÓJ UKOCHANY MAŻ
I TATUŚ Ś. P.
PAWEŁ KACZYŃSKI
*6.2.1917
+ 1.10.1939
ZGINAŁ ŚMIERCIAŃ TRAGICZNAŃ

Teren przed i po bokach mogiły wyłożony kostką betonową typu polbruk. Teren za mogiłą obsiany trawą, obecne nasadzenia roślinne. Stan obiektu dobry.

W przypadku podjęcia prac renowacyjno-remontowych zaleca się ustawienie przy mogile tabliczki wskazującej na obecność miejsca pamięci narodowej (można umieścić jedną tabliczkę pomiędzy przedmiotowym obiektem, a sąsiednią mogiłą zbiorową ofiar II wojny światowej) oraz korektę treści napisu pamiątkowego (wskazanie przyczyny śmierci ofiary np. „zamordowany przez Niemców”, „ofiara okupanta niemieckiego”).

5. Grób pojedynczy ofiary II wojny światowej z 1944 r.: Olga Żownirenko, cmentarz parafialny przy ul. ks. Piotra Skargi w Solcu Kujawskim.

Nagrobek w formie poziomej płyty z lastryka, na powierzchni której umieszczono czarne ozdobne płytki o nieregularnych kształtach. Element centralny w postaci 2 pionowych, betonowych elementów o nieregularnych kształtach, na powierzchni których umieszczono symbol gwiazdy (u szczytu). Na niedużym ustawionym poziomo bloku lastryka tablica pamiątkowa czarnego koloru z napisem pamiątkowym treści:

ОЛЬГА
ЖОВНИРЕНКО
ИГНАТОВИЧ
*4.08.1900 + 13.06.1944

Na podstawie elementu centralnego zamocowano tablicę koloru czarnego z napisem treści:

POLEGŁA W WALCE Z FASZYZMEM

Przed mogiłą ustawiono granitową tablicę koloru czarnego z napisem treści:

Patronat sprawuje
Związek Harcerstwa Polskiego
w Solcu Kujawskim

Stan obiektu dobry. Brak pęknięć i ubytków, napisy czytelne.

W przypadku podjęcia prac renowacyjno-remontowych zaleca się wykonanie nowej tablicy pamiątkowej z aktualną treścią napisu w języku polskim oraz języku rosyjskim. Weryfikacji wymaga kwestia aktualności patronatu sprawowanego nad mogiłą przez harcerzy.

6. Mogiła zbiorowa żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r.: Czesław Kobos, NN, cmentarz parafialny przy ul. ks. Piotra Skargi w Solcu Kujawskim.

Nagrobek w formie betonowej poziomej płyty z wyrytym symbolem gałązki (prawdopodobnie palmowej) posadowionej na 3 podstawach skrzynkowych ustawionych schodkowo. Płytę główną charakteryzują ścięte narożniki uzupełnione wstawkami z jasnego kamienia. Element centralny w postaci ustawionego na schodkowej podstawie betonowego krzyża zawierającego płaskorzeźbę głowy Jezusa Chrystusa oraz tablicę pamiątkową z napisem treści:

Tu
spoczywają w Bogu
polegli w dniu 3.IX.1939 r.
ś. p.
Czesław
Kobos
por. 62 p. p.
ur. 20.7.1914.

Nieznany.

Dobry Jezu, a nasz Panie,
Daj im wieczne spoczywanie.

Obiekt w stanie dobrym. Nie stwierdzono obecności tabliczki wskazującej na obecność miejsca pamięci narodowej.

W przypadku podjęcia prac renowacyjno-remontowych zaleca się ustawienie przy mogile tabliczki wskazującej na obecność miejsca pamięci narodowej, umieszczenie na nagrobku symbolu orła wojskowego wz. 1919 świadczącego o pochówku żołnierzy Wojska Polskiego oraz wzmianki, iż żołnierze polegli w walce z wojskami niemieckimi.

Uaktualnienie symboliki oraz treści napisów pamiątkowych przeprowadzić należy w porozumieniu z Wojewodą Kujawsko-Pomorskim oraz Instytutem Pamięci Narodowej.

Ponadto wskazuje się następujące przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości: nieprawidłowości i uchybień w przedmiocie kontroli **nie stwierdzono**. W wykazie obiektów podlegających przeglądowi sformułowano uwagi co do uczytelnienia bądź uaktualnienia ich wizerunku.

Kontrolę wpisano do książki kontroli pod nr 5/2019.

Do Projektu wystąpienia pokontrolnego nie zostały zgłoszone zastrzeżenia.

W związku z powyższymi ocenami, uwagami i wnioskami zalecam Pani Burmistrz podjęcie następujących działań w celu wyeliminowania stwierdzonych w wyniku kontroli nieprawidłowości lub usprawnienia funkcjonowania działalności jednostki kontrolowanej: nieprawidłowości i uchybień nie stwierdzono.

Zaleca się uwzględnienie uwag dotyczących aktualizacji treści napisów oraz poprawy wizerunku obiektów podczas podejmowania prac renowacyjno-remontowych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden egzemplarz otrzymuje kierownik jednostki kontrolowanej, a drugi egzemplarz pozostaje w aktach kontroli.

(podpis i pieczęć Wojewody)